

מחלקת שפ"ע, איכות הסביבה, קיימות ותברואה

סיכום הוועדה לאיכות הסביבה 05/06/2024

ניהול משאבי טבע, ייעור וקיימות במרחב הציבורי והחקלאי

פרטי הדיון ומשתתפים

תאריך הוועדה 05/06/2024

גופים מארגנים: הוועדה הסטטוטורית והציבורית לאיכות הסביבה, מועצה אזורית עמק חפר.

רשימת נוכחים:

- נציגי המועצה:
 - חיזקי סיבק – סגן ראשת המועצה ומחזיק תיק איכות סביבה.
 - שמרית בשן – מנהלת מחלקת שפ"ע.
 - תמר זרזר – רכזת קיימות, חינוך וקהילה.
 - זיו פורמן – אחראי ביוב ומים במועצה.
- חברי הוועדה הציבורית:
 - רן יונגר – פעיל בתחום שלוליות חורף.
 - לנה בר מאיר – פעילה בתחום צמצום ריסוסים.
 - גדעון ברי.
 - ד"ר מיכל בן גל.
- נציגי ארגוני סביבה ומוסדות ארציים:
 - דותן יושע – איגוד ערים שרון כרמל.
 - סיני פזטל – יערן גוש השרון, הקרן הקיימת לישראל (קק"ל).
 - יוטבת ברבי פלדזון – חוות הנוי.
 - שרית טבקה – חוות הנוי.
 - מיכל שטרן – ארגון אקואושן.
 - רן פרחי – רשות ניקוז ונחלים שרון.
- מוזמנים ופעילים:
 - דני יופה – תושב חופית וחבר ועדת תכנון.
 - עופר בינדל – מוביל מיזם "אלונים שווים לטבע".
 - נטע רימרמן שדמה – מובילת פעילות נוער.

דברי פתיחה וחזון המועצה

סגן ראשת המועצה ומחזיק תיק איכות הסביבה, חיזקי סיבק, התווה את המסגרת האסטרטגית לדיון תוך הצגת הקשר הישיר בין אתגרי המרחב הימי למדיניות הייעור היבשתית. סיבק ציין כי עליית מפלס הים, שחיקת המצוקים וצמצום רצועות החוף, אל מול מיליוני מבקרים הפוקדים את המועצה מדי שנה, מחייבים אימוץ פתרונות של חוסן אקלימי. מדיניות הייעור המרחבית מוגדרת כ"אסטרטגיית קירור (Cooling Strategy)" קריטית. מטרתה לייצר אלטרנטיבות של שהייה במרחב הציבורי המוצלל ובכך להפחית את השפעת "אי החום העירוני", להגן על משאבי הטבע הפתוחים ולמתן את העומס על רצועת החוף המצטמצמת. הדיון התמקד בגיבוש סרגל כלים מקצועי שיאפשר ליישובים להוביל את המהפכה הירוקה בשטחם.

מודל "חופית" לייעור יישובי וניהול מרחב ציבורי

דני יופה הציג את המתודולוגיה שיושמה ביישוב חופית, המהווה "ארגז כלים" יישומי לשאר יישובי המועצה:

מועצה אזורית עמק חפר 4025000 ליד מדרשת רופין

טל' אגף תפעול: 09-8981524 | פקס: 09-9614861 | מוקד *9875 לשירותך

www.hefer.org.il

מחלקת שפ"ע, איכות הסביבה, קיימות ותברואה

1. **קדימות תקציבית:** ועד היישוב קיבל החלטה עקרונית להציב את הקיימות והגינון בראש סדרי העדיפויות, תוך הקצאת המשאב התקציבי הגבוה ביותר ביישוב למטרה זו.
2. **מיפוי שטחים דיפרנציאלי:** ביצוע מיפוי יסודי באמצעות תצלומי אוויר (תצ"א), בו אותרו וסומנו בירוק 19 שטחים ציבוריים בטווח גדלים שבין 30 מ"ר ל-3,000 מ"ר. לכל שטח ניתן שם והוגדרו לו מאפייני טיפול.
3. **תרומות וייעוץ אגרונומי:** גיוס תרומה של כ-250 עצים ממשטלה גדולה והסתייעות במומחים לקביעת משטרי השקיה והרכב קרקע אופטימלי.
4. **מנגנון התחדשות יישובי:** קביעת תקנות בנייה מקומיות המחייבות כל בנייה חדשה בנטיעת שני עצים במרחב הרחוב, כולל אחריות להשקייתם למשך 5 שנים. מנגנון זה מייצר קצב גידול ממוצע של כ-6 עצים חדשים בשנה באופן אורגני.
5. **שקיפות ושיתוף ציבור:** סימון גאומטרי של מיקומי הנטיעות בגיר והתאמתם להשגות התושבים בטרם ביצוע, למניעת חיכוכים מיותרים.

תוצאה: מאז תחילת התהליך נטעו בחופית כ-900 עצים חדשים, תוך אימוץ מדיניות קשיחה של אי-מתן אישורי כריתה אוטומטיים.

סטנדרטים מקצועיים ושיתופי פעולה: קק"ל ורשות הניקוז

סיני פזטל ורן פרחי הציגו את הסטנדרטים הנדרשים לביצוע נטיעות מיטביות:

- **נוהל קבלת שתילים מקק"ל:** הארגון מספק שתילי עצים ליישובים בכפוף לבקשה רשמית (על גבי לוגו היישוב) והתחייבות לקיומה של מערכת השקיה מסודרת – תנאי סף מחייב במיוחד בנטיעות קיץ.
- **"סרגל הכלים" הטכני:** שיטת הנטיעה המומלצת כוללת חפירת גומה רחבה, הנחת טפטפות בתחתית (לעידוד שורשים עמוקים), ושימוש ביריעות דו-צדדיות: הצד השחור כלפי מטה לעיכוב צמחייה מתחרה (דיכוי תרמי), והצד הלבן כלפי מעלה להחזר קרינה ושמירה על טמפרטורת השורש.
- **מדיניות חיפוי ושיקום נחלים:** לחיפוי הקרקע (Mulch) יש להשתמש ברסק עץ מסוג אקליפטוס או אורן בלבד כדי למנוע חדירת מינים פולשים הקיימים בגזם יישובי רגיל. בשיקום הנחלים (כדוגמת נחל תאנים), רשות הניקוז נוטעת אך ורק עצי ארץ ישראל (תאנה, חרוב, רימון, אלון ותות).
- **ניהול שלוליות חורף:** רן יונגר הציג את הצורך במיפוי טופוגרפי של שלוליות החורף. הניהול כולל חלוקה לאזורים: "אזור אדום" לשימור המערכת האקולוגית ללא עצים, ו"אזור כתום" גמיש לנטיעה המשמש כחיץ (Buffer) להכוונת קהל והצללה.

מנגנון הוזלת תעריפי מים לגינון ציבורי

זיו פורמן פירט את התנאים לקבלת תעריף מים מוזל עבור שטחי גינון, תחת פיקוח רשות המים:

קריטריון	דרישת סף לביצוע
הגדרת השטח	סיווג השטח כ"גינון ציבורי נטו" (ללא עירוב שימושים).
נגישות ציבורית	השטח חייב להיות פתוח לכלל הציבור (לא יינתן אישור ליישובים סגורים או מגודרים).
הפרדה טכנית	התקנת מונה מים נפרד המשרת את שטחי הגינון הציבורי.
איש מקצוע	ביצוע מיפוי שטחים על ידי מודד מוסמך והגשתם לאישור.

לצורך תיאום ואישור, על מזכירות היישובים לפנות ישירות לדני נווה מרשות המים.

6.חינוך וקיימות קהילתית

מועצה אזורית עמק חפר 4025000 ליד מדרשת רופין

טל' אגף תפעול: 09-8981524 | פקס: 09-9614861 | מוקד *9875 לשירותך

www.hefer.org.il

מחלקת שפ"ע, איכות הסביבה, קיימות ותברואה

- **סיור "מהר לים":** נטע רימרמן הציגה סיור לימודי לתלמידי כיתות ח' שעבר במט"ש יד חנה, באגנים הירוקים ובגשר הצבים, במטרה לחבר את הנוער למחזור המים האזורי.
- **שיקום אתרים מופרים:** פרויקט החורשה האקולוגית באביחייל (בהובלת נטע רימרמן) הדגים שיקום של שטח מופר באמצעות השבת 5,000 גאופיטים מקומיים.
- **מיזם האלונים:** עופר בינדל מנהל כיום כ-2,300 אלוני תבור בסיוע מתנדבים ובני נוער. הושם דגש על תחזוקה שוטפת של הצנרת (למניעת פיצוצים ודליפות) ושימוש ברסק עץ מקבלני קק"ל בלבד.

ניהול פסולת ומיחזור

- **מיזם בקבוקי 1.5 ליטר:** בבתי הספר בן גוריון ובורגתא נאספו כ-1,000 בקבוקים בשיתוף חוות הנוי. המועצה מקדמת פתרון בירוקרטי להסדרת החוזה לאיסוף קבוע.
- **תשתית מחלקת שפ"ע:** שמרית בשן עדכנה כי המועצה בוחנת רכישת כלובי אחסון (כ-6,000 ש"ח ליחידה). לגבי פסולת קלקר, בשן הבהירה כי המדיניות היא השלכה לפח הכתום; ניתן להשתמש בכלובי הקרטון רק במקרים חריגים של נפח גדול, אך אין לעודד זאת כנוהל קבוע.

פרק מפורט: אתגרים בטיפול בפסולת חקלאית

הוועדה קיימה דיון מעמיק בסוגיית הפלסטיק החקלאי (ניילון חממות וחיפוי קרקע) והצטברותו בנחלים:

- **חסמי ביצוע:** כיום, פעולות ניקוי ישירות של פלסטיק מאפיקי הנחלים הוגדרו כ"לא ניתנות לביצוע" באופן שוטף בשל מורכבות תפעולית. עם זאת, החברה הכלכלית (חכ"ל) וצבי כהן הונחו לסייע לכל יוזמה פרטית או קהילתית שתעלה בנושא.
- **חיפוש פתרונות קצה:** המועצה בוחנת מנגנון למיחזור פלסטיק ובוצה מול מפעלים עצמאיים.
- **חדשנות ושותפות:** הוחלט לקדם "האקטון מחזור" בשיתוף **תפוח פיס וחוות הנוי** כדי למצוא פתרונות טכנולוגיים לטיפול בפסולת פלסטיק חקלאית במקור.

סיכום ומשימות להמשך

- **מסמך הנחיות רשמי:** גיבוש "סרגל כלים" יישובי לנטיעות הכולל רשימת זנים מומלצת (באחריות סיני פזטל ותמר זרזר).
- **מתחמי איסוף:** בחינת הקצאת מתחם ייעודי לאיסוף בקבוקים אל מול בתי הספר ואיתור ספקים לכלובים.
- **תכנון סטטוטורי:** בדיקת סטטוס תב"ע לאזורי מיחזור.
- **פורום חינוך:** קביעת פגישת עבודה לפורום צוות חינוך לקידום מיזמים.
- **תפעול נחלים:** בחינת היתכנות ניקוי פסולת פלסטיק מול קבלני תפעול והחכ"ל.

רשמה: תמר זרזר, רכזת קיימות.
מוגש בשקיפות ובמחויבות לניהול בר-קיימא של המרחב הכפרי בעמק חפר.

מועצה אזורית עמק חפר 4025000 ליד מדרשת רופין

טל' אגף תפעול: 09-8981524 | פקס: 09-9614861 | מוקד *9875 לשירותך

www.hefer.org.il